

ВІЙСЬКОВИЙ КОЛЕДЖ СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ

з гуманітарних дисциплін
відділення підготовки

дисципліна:

ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА

викладач

кандидат юридичних наук

ГАЧАК-ВЕЛИЧКО Л.А.

Т Е М А № 7:
ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
Заняття 1:
ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Навчальні питання:

- 1. ПОНЯТТЯ, СИСТЕМА, ФУНКЦІЇ ТА ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.*
- 2. ЗЛОЧИН: ПОНЯТТЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ, СТАДІЇ, СКЛАД.*
- 3. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ) .*

Очікувані результати:

- правильно застосовувати поняття й терміни та пояснювати їх на прикладах: «злочин» «склад злочину»
- називати та характеризувати ознаки злочину, види злочинів; стадії вчинення злочину, види співучасників злочину;
- аналізувати статті ККУ та правові ситуації; • оцінювати небезпечність злочинів для особи, суспільства, держави.

1.Що таке кримінальне право

- **Кримінальне право**

– галузь права, яка представляє собою сукупність правових норм, що визначають злочинність та караність суспільно небезпечних діянь.

Основні завдання кримінального законодавства України

Охорона суспільного ладу України, його політичної і економічної систем, захист державного суверенітету

Забезпечення захисту життя, здоров'я, честі і гідності громадян, їх конституційні права і свободи

Викорінювання усіляких порушень правопорядку і перш за все, злочинів. Усунення причин, що їх породжують.

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС України

Кримінальний кодекс України (*КК України, Закон про кримінальну відповідальність*) — прийнятий Верховною Радою України **нормативно-правовий акт**, у якому встановлені підстави і принципи кримінальної відповідальності, злочинність і караність діянь, підстави звільнення від кримінальної відповідальності і покарання. Чинний *КК України* було прийнято 5 квітня 2001 року, набрав чинності з 1 вересня 2001 року.

Загальна частина

містить норми, що встановлюють принципи і загальні положення кримінального права, завдання КК та межі його дії, підстави кримінальної відповідальності, поняття злочину і покарання, види кримінальних покарань, загальні засади призначення покарань і звільнення від них, особливості кримінальної відповідальності

Особлива частина

містить норми, що вказують, які конкретно суспільно небезпечні діяння є злочинами і які заходи кримінального покарання можуть бути застосовані до осіб, що їх вчинили. Кожен розділ Особливої частини присвячений певній групі злочинів.

Джерела кримінального права України

- ❖ Конституція України як концептуальна база всього законодавства України, в тому числі і кримінального законодавства
- ❖ Кримінальний Кодекс України — основний систематизований законодавчий акт, який об'єднує всю сукупність кримінально-правових норм
- ❖ Укладені та ратифіковані Україною міжнародні договори, що містять кримінально-правові норми, які імплементовані в національне кримінальне законодавство
- ❖ Рішення Конституційного Суду України у випадку визнання ним неконституційності кримінально-правових законів

Кримінальний кодекс розділений на
Загальну і Особливу частини.

Загальна частина передбачає норми, в яких
виражені завдання КК України.

Особлива частина визначає кримінальну
відповідальність за окремі злочини і
покарання до осіб, які їх вчинили

Функції кримінального права

Охоронна

Воно охороняє властивими йому заходами суспільні відносини від злочинних посягань, що регулюються іншими галузями права.

Регулятивна

Проявляється в тому, що норми кримінального права, забороняючи вчинювати суспільно небезпечні дії (бездіяльність), у той же час вимагають певної правомірної поведінки.

Принципи кримінального права

1. Принцип законодавчого визначення злочину (лат. *nullum crimen sine lege* — немає злочину, не передбаченого Законом). Це одне із найважливіших загальних положень (принципів) кримінального права. Воно визначається в ст. 1, 2, 3 та 11 КК України. Реалізація цього принципу не залишає місця для аналогії кримінального закону, яка прямо заборонена ч. 4 ст. 3 КК.

2. Принцип особистої відповідальності. Кримінальна відповідальність можлива лише за власні дії (бездіяльність). Ніхто не може бути притягнутий до кримінальної відповідальності за злочин, вчинений іншою особою. Цей принцип безпосередньо витікає зі змісту ч. 2 ст. 2 КК: «Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду»

3. Принцип винної відповідальності. Кримінальна відповідальність настає тільки при наявності вини, тобто лише в таких випадках, коли заподіяна шкода, вчинений злочин були заподіяні навмисно чи необережно (ст. 23 КК). Невинно заподіяна шкода (казус), незалежно від її тяжкості, злочином не визнається і кримінальної відповідальності не тягне.

4. Принцип суб'єктивної осудності. Кримінальна відповідальність ґрунтується лише на суб'єктивній осудності. Об'єктивна осудність відхиляється, оскільки вона не враховує, не припускає участі в діях свідомості та волі. Крім вини, як підґрунтя суб'єктивної сторони злочину, кримінальна відповідальність припускає, вимагає усвідомлювання винною особою всіх ознак складу злочину. Найбільш переконливо принцип суб'єктивної осудності діє при ексцесі виконавця. Співучасники не підлягають відповідальності за ті дії виконавця, які не охоплювалися їх умислом.

5. Принцип повної відповідальності. Повнота осудності означає вимогу поставити в провину особі все скоєне нею, незалежно від того, якою кількістю кримінально-правових норм це передбачено. Будь-яка неповнота осудності визнається безумовною підставою для повернення кримінальної справи на додаткове слідство.

6. Принцип переваги обставин, що пом'якшують відповідальність. При конкуренції обтяжуючих та пом'якшуючих відповідальність обставин перевагу мають пом'якшуючі обставини вчинення злочину. Так, наприклад, при вчиненні навмисного вбивства з особливою жорстокістю перебуваючої в стані вагітності жінки[4], але в стані фізіологічного афекту, скоєне кваліфікується лише як умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання

7. Принцип більшої караності групового злочину. За невеликим винятком всі або переважна більшість правових норм про відповідальність за навмисні злочини містять кваліфікуючу ознаку — вчинення його групою осіб або організованою групою. Крім того, п. 2 ч. 1 ст. 67 КК визнає вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою, яка обтяжує відповідальність винної особи. Чим більше злочинна група та чим міцніше вона організована, тим більшої кари вона заслуговує.

8. Принцип повного відшкодування шкоди, заподіяної злочином. Цей принцип є здійсненням нової концепції кримінального закону — концепції захисту, доповнення караючої функції кримінального закону функцією захисту, поновлення порушених прав, інтересів особи. Кара за злочин може і повинна бути засобом захисту, а не тільки покарання, як це витікає із змісту ст. 50 КК.

2.Злочин.Ознаки та види злочинів

• Злочин

- передбачене Кримінальним кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину.

Види злочинного діяння:

злочинна дія

злочинна бездіяльність

суспільно небезпечна винна поведінка особи, яка заборонена кримінальним законом

суспільно небезпечна пасивна поведінка особи, яка виявляється в утриманні від вчинення дії, яку вона могла і зобов'язана була вчинити за вимогою закону

Види злочинів.

Ознаки злочину

СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕКА

Дія чи бездіяльність завдає шкоду
чи створює загрозу завдання шкоди
об'єктам, що охороняються
кримінальним законом

Ознаки злочину

ПРОТИПРАВНІСТЬ

Злочином є лише те діяння, яке прямо передбачене кримінальним законом. Під протиправністю розуміється порушення особою конкретної кримінально-правової норми

Ознаки злочину

ВИННІСТЬ

Діяння вважається злочином
тільки тоді, коли в діях особи є
вина у формі умислу чи
необережності

Ознаки злочину

КАРАНІСТЬ

Злочином є тільки те діяння, за яке кримінальним законом передбачений певний вид і розмір покарання

Класифікація злочинів залежно від ступеня тяжкості

- **Злочини невеликої тяжкості** (до 2 років) - *незаконне розголошення лікарської таємниці, випуск або реалізація недоброякісної продукції.*
- **Злочин середньої тяжкості**(до 5 років) - *незаконне рубання лісу, наруга над могилою.*
- **Тяжкий злочин**(до 10 років) - *грабіж з проникненням, захоплення заручників.*
- **Особливо тяжкий злочин**(більше 10 років або довічне ув'язнення) - *державна зрада, умисне вбивство, бандитизм, диверсія.*

Залежно від ступеня завершеності
злочинної діяльності

- - закінчені
- - незакінчені

Стадії вчинення злочину - певні етапи готування і здійснення навмисного злочину, що різняться характером дій на кожному етапі.

4.Співучасть у злочині.

- **Співучасть у злочині** – це умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні умисного злочину.

У ККУ визначено види співучасників з урахуванням ролі, яку кожен із них виконав у вчиненні злочину

Організатор

Особа, яка організувала вчинення злочину

Виконавець

Особа, яка вчинила злочин

Співучасники

Підбурювач

Особа, яка схилила до вчинення злочину

Пособник

Особа, яка сприяла вчиненню злочину

Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (Військові злочини)

 Розділ XIX
Особливої
частини КК

 Статті 401-435

Поняття військового злочину (частина 1 ст.401 КК)

 "військовими злочинами визнаються передбачені цим розділом злочини проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними під час проходження ними навчальних (чи перевірних) або спеціальних зборів".

Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини).

Військовими злочинами визнаються злочини проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними під час проходження ними навчальних (перевірних) або спеціальних зборів.

Родовим об'єктом військових злочинів є встановлений порядок несення або проходження військової служби, під яким розуміють врегульовані правовими нормами суспільні відносини, що виникають та існують при проходженні служби різними категоріями військовослужбовців у процесі їх службової та бойової діяльності.

Об'єктивна сторона військових злочинів полягає у вчиненні суспільно небезпечного діяння, що порушує встановлений порядок несення або проходження військової служби. Такі діяння можуть бути вчинені як шляхом дії так і бездіяльності.

Ряд військових злочинів характеризується **такими ознаками**:

- - як вчинення діяння в умовах воєнного стану,
- - в бойовій обстановці,
- - під час бою,
- - в районі бойових дій.

Ці ознаки свідчать про підвищену суспільну небезпеку діяння.

Суб'єктивна сторона

 ВІЙСЬКОВИХ злочинів характеризується або **умисною** **виною** (статті 402, 404, 406 тощо), або виною **необережною** (статті 403, 412 тощо), деякі військові злочини можуть вчинятися як **умисно, так і необережно** (статті 418, 419, 420 тощо).

Види суб'єкта військових злочинів

Військовослужбовці

Військово-зобов'язані під час проходження ними навчальних (чи перевірних) або спеціальних зборів

Відповідно до безпосереднього об'єкту можуть бути виділені такі групи військових злочинів:

- 1) проти порядку підлеглості і військової честі (статті 402—406);**
- 2) проти порядку проходження військової служби (статті 407—409);**
- 3) проти порядку користування військово-вим майном і його зберігання (статті 410—414);**
- 4) проти порядку експлуатації військової техніки (статті 415—417);**
- 5) проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб (статті 418—421);**
- 6) проти встановленого порядку збереження військової таємниці (ст. 422);**
- 7) військові службові злочини (статті 423—426);**
- 8) проти порядку несення служби на полі бою і в районі воєнних дій (статті 427—433);**
- 9) злочини, відповідальність за які передбачена міжнародними конвенціями (статті 434—435).**

